

Tlač a informácie

Súdny dvor Európskej únie
TLAČOVÉ KOMUNIKÉ č. 23/20
V Luxemburgu 3. marca 2020

Rozsudok vo veci C-125/18
Gómez del Moral Guasch/Bankia SA

Španielske sudy musia preskúmať jasnú a zrozumiteľnú povahu zmluvnej podmienky obsahnutej v zmluvách o hypotekárnom úvere, ktorá stanovuje uplatnenie pohyblivej úrokovej sadzby založenej na indexe španielskych sporiteľní

Ak dospejú k záveru o nekalej povahe tejto podmienky, môžu s cieľom chrániť spotrebiteľa pred obzvlášť nepriaznivými dôsledkami, ktoré by mohli vyplývať z neplatnosti úverovej zmluvy, nahradiť tento index podporným indexom stanoveným v španielskej právnej úprave

V rozsudku **Gómez del Moral Guasch** (C-125/18), vyhlásenom 3. marca 2020, Súdny dvor, zasadajúci vo veľkej komore, rozhodol, že **podmienka v zmluve o hypotekárnom úvere uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, podľa ktorej sa úroková sadzba, ktorú má znášať spotrebiteľ, mení v závislosti od referenčného indexu založeného na hypotekárnych úveroch španielskych sporiteľní** (ďalej len „referenčný index“), pričom tento index, ktorý je upravený v španielskom práve, **spadá do pôsobnosti smernice o nekalých podmienkach**¹. Táto podmienka totiž **neodráža záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia v zmysle článku 1 ods. 2 tejto smernice**. Súdny dvor tiež spresnil, že **španielske sudy musia overiť jasnú a zrozumiteľnú povahu takejto podmienky, a to bez ohľadu na to, či španielske právo využilo možnosť poskytnutú členským štátom podľa článku 4 ods. 2 smernice o nekalých podmienkach, podľa ktorej je možné stanoviť, že posúdenie nekalej povahy podmienky sa nevzťahuje na definície hlavného predmetu zmluvy. Ak tieto sudy dospejú k záveru o nekalej povahe tejto podmienky, môžu s cieľom chrániť spotrebiteľa pred obzvlášť nepriaznivými dôsledkami, ktoré by vyplývali z neplatnosti úverovej zmluvy, nahradiť tento index podporným indexom stanoveným v španielskej právnej úprave.**

Tento rozsudok bol vydaný v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Juzgado de Primera Instancia n° 38 de Barcelona (Súd prvého stupňa č. 38 Barcelona, Španielsko). Pán Marc Gómez del Moral Guasch podal na tento súd žalobu vo veci údajne nekalej povahy podmienky týkajúcej sa pohyblivej úrokovej sadzby splátok, ktorá bola obsahnutá v zmluve o hypotekárnom úvere uzavretej s bankovou inštitúciou Bankia SA. Podľa tejto podmienky sa úroková sadzba, ktorú má znášať spotrebiteľ, mení v závislosti od referenčného indexu. Daný referenčný index bol upravený vo vnútroštátnej právnej úprave a úverové inštitúcie ho mohli uplatňovať na hypotekárne úvery. Španielsky súd však uvádza, že použitie indexu na pohyblivé úroky hypotekárneho úveru vypočítaného na základe referenčného indexu bolo nevýhodnejšie než použitie indexu vypočítaného na základe priemernej úrokovej sadzby na európskom medzibankovom trhu (Euribor), ktorý sa používa v 90 % hypotekárnych úverov poskytnutých v Španielsku, pričom to spôsobuje dodatočné náklady vo výške 18 000 až 21 000 eur na úver.

Po prvé Súdny dvor pripomenul, že podmienky, ktoré odrážajú záväzné zákonné alebo regulačné ustanovenia, sú vylúčené z pôsobnosti smernice.² Súdny dvor však poznamenal, že s výhradou overenia španielskym súdom **vnútroštátna právna úprava uplatniteľná v prejednávanej veci neukladala v prípade úverov s variabilnou úrokovou sadzbou použitie niektorého oficiálneho referenčného indexu, ale stanovovala len podmienky, ktoré musia „referenčné**

¹ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).

² Článok 1 ods. 2 smernice 93/13.

indexy alebo sadzby“ splniť na to, aby ich mohli úverové inštitúcie používať. V dôsledku toho Súdny dvor rozhodol, že do pôsobnosti smernice spadá podmienka zo zmluvy o hypotekárnom úvere, ktorá stanovuje, že úroková sadzba úveru sa zakladá na jednom z oficiálnych referenčných indexov uplatniteľných úverovými inštitúciami na hypotekárne úvery a upravených vo vnútroštátnej právnej úprave, pokiaľ táto právna úprava nestanovuje jednak povinné uplatnenie daného indexu bez ohľadu na voľbu zmluvných strán, ani jednak jeho podporné uplatnenie, ak neexistujú v tomto ohľade odlišné dojednania medzi nimi.

V druhom rade sa Súdny dvor zaoberal právomocami vnútroštátneho súdu pri preskúmaní transparentnosti podmienky týkajúcej sa hlavného predmetu zmluvy. Článok 4 ods. 2 smernice totiž stanovuje, že hodnotenie nekalej povahy podmienok zmluvy sa netýka definície hlavného predmetu zmluvy, pokiaľ sú tieto podmienky vypracované jasne a zrozumiteľne.³ Španielsky súd sa pýtal na možnosť vnútroštátneho súdu preskúmať – aj napriek neprebratiu tohto ustanovenia smernice do vnútroštátneho práva –, či taká zmluvná podmienka, akou je sporná podmienka, spĺňa požiadavku transparentnosti stanovenú smernicou. V tejto súvislosti Súdny dvor zdôraznil, že zmluvné podmienky musia v každom prípade spĺňať požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania.⁴ Táto požiadavka platí podľa Súdneho dvora aj v prípade, keď podmienka patrí do pôsobnosti uvedeného ustanovenia a aj keď dotknutý členský štát – v tomto prípade Španielsko – neprebral toto ustanovenie do svojho právneho poriadku. Z toho vyplýva, že **súd členského štátu je vždy povinný preskúmať jasnú a zrozumiteľnú povahu zmluvnej podmienky týkajúcej sa hlavného predmetu zmluvy.**

Po tretie Súdny dvor rozhodol, že na účely dodržania požiadavky transparentnosti v zmysle smernice⁵ **zmluvná podmienka stanovujúca pohyblivú úrokovú sadzbu v zmluve o hypotekárnom úvere musí byť nielen zrozumiteľná z formálneho a gramatického hľadiska, ale musí tiež umožňovať, aby priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, bol schopný pochopiť konkrétne fungovanie spôsobu výpočtu tejto sadzby a posúdiť tak na základe presných a zrozumiteľných kritérií potenciálne významné ekonomické dôsledky tejto zmluvnej podmienky na jeho finančné záväzky.** Osobitne relevantnými skutočnosťami sú jednak okolnosť, že hlavné údaje výpočtu úrovej sadzby sú ľahko dostupné každej osobe, ktorá má v úmysle uzavrieť zmluvu o hypotekárnom úvere, vzhľadom na uverejnenie spôsobu výpočtu tejto sadzby v úradnom vestníku príslušného členského štátu, a jednak to, že predajcom alebo dodávateľom boli spotrebiteľovi poskytnuté informácie o vývoji indexu v minulosti, na základe ktorého sa táto sadzba vypočíta.

Po štvrté a napokon, čo sa týka právomocí vnútroštátneho súdu pri konštatovaní prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky v zmysle smernice, Súdny dvor pripomenul, že táto smernica⁶ nebráni tomu, aby vnútroštátny súd na základe zásad zmluvného práva zrušil nekalú podmienku v zmluve uzavretej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom a nahradil ju podporným ustanovením vnútroštátneho práva v situáciách, v ktorých by bol súd na základe neplatnosti takej podmienky nútený vyhlásiť zmluvu ako celok za neplatnú, čím by spotrebiteľa vystavil obzvlášť nepriaznivým dôsledkom. Dôsledkom takéhoto vyhlásenia zmluvy za neplatnú môže totiž byť v zásade okamžitá splatnosť nesplatennej časti úveru vo výške, ktorá by mohla prekročiť finančné možnosti spotrebiteľa, a z toho dôvodu by viedla k potrestaniu skôr spotrebiteľa než veriteľa, ktorý by v dôsledku tejto skutočnosti nebol odrádzaný od toho, aby do zmlúv, ktoré navrhuje, vkladal takéto podmienky. V prejednávanej veci došlo v čase od uzavretia spornej zmluvy o úvere k zavedeniu španielskym zákonodarcom „náhradného“ indexu, ktorý má – čo musí overiť vnútroštátny súd – podpornú povahu. Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že **smernica⁷ nebráni tomu, aby vnútroštátny súd v prípade neplatnosti nekalej zmluvnej podmienky stanovujúcej referenčný index na výpočet pohyblivých úrokov úveru nahradil tento index**

³ Článok 4 ods. 2 smernice 93/13, ktorý sa týka podmienok vzťahujúcich sa na hlavný predmet zmluvy alebo na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané ako protihodnotu na druhej strane.

⁴ Článok 5 smernice 93/13.

⁵ Článok 4 ods. 2 a 5 smernice 93/13.

⁶ Článok 6 ods. 1 smernice 93/13.

⁷ Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13.

uvedeným náhradným indexom, ktorý sa uplatní, ak neexistuje odlišná dohoda medzi zmluvnými stranami, pokiaľ by dotknutá zmluva o hypotekárnom úvere nemohla pretrvať po zrušení uvedenej nekalej podmienky a keby vyhlásenie zmluvy ako celku za neplatnú mohlo vystaviť spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom.

UPOZORNENIE: Návrh na začatie prejudiciálneho konania umožňuje súdom členských štátov v rámci sporu, ktorý rozhodujú, položiť Súdneho dvoru otázky o výklade práva Únie alebo o platnosti aktu práva Únie. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor. Vnútroštátnemu súdu prináleží, aby rozhodol právnu vec v súlade s rozhodnutím Súdneho dvora. Týmto rozhodnutím sú rovnako viazané ostatné vnútroštátne súdne orgány, na ktoré bol podaný návrh s podobným problémom.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Súdny dvor.

[Úplné znenie](#) rozsudku sa uverejňuje na internetovej stránke CURIA v deň vyhlásenia rozsudku.

Kontaktná osoba pre tlač: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlásenia rozsudku je k dispozícii na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106